

Foreløbig udgave

DOMSTOLENS DOM (Niende Afdeling)

1. oktober 2026 (*)

» Præjudiciel forelæggelse – forbrugerbeskyttelse – direktiv 93/13/EØF – artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1 – urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler – lejekontrakt – klausul om, at samtlige omkostninger i forbindelse med retssagen skal bæres af lejeren, i tilfælde af at lejeren misligholder sine kontraktlige forpligtelser – virkningerne af, at dette vilkår findes urimeligt – anvendelse af deklaratoriske bestemmelser i national ret – fordeling og fastsættelse af sagsomkostninger i en retssag – medlemsstaternes procesautonomi – effektivitetsprincippet «

I sag C-459/25,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) ved afgørelse af 4. juli 2025, indgået til Domstolen den 11. juli 2025, i sagen

Stichting Woonstichting Lieven de Key

mod

BS

har

DOMSTOLEN (Niende Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, M. Condinanzi, og dommerne N. Jääskinen og A. Kornezov (refererende dommer),

generaladvokat: D. Spielmann,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Stichting Woonstichting Lieven de Key ved advocaat R.L.M.M. Tan,
- Europa-Kommissionen ved Ph. Kienapfel og F. van Schaik, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 6, stk. 1, artikel 7, stk. 1, og artikel 8b i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT 1993, L 95, s. 29), som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/2161 af 27. november 2019 (EUT 2019, L 328, s. 7) (herefter »direktiv 93/13«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Woonstichting Lieven de Key (herefter »LdK«), en nederlandsk juridisk person, der driver virksomhed med udlejning af fast ejendom, og BS, en fysisk person, vedrørende opsigelse af lejekontrakten indgået mellem denne person og LdK, betaling af en erstatning

for brug af boligen samt godtgørelse af de retslige og udenretslige omkostninger, som LdK har afholdt.

Retsforskrifter

EU-retten

- 3 I 13. betragtning til direktiv 93/13 anføres følgende:

»[D]et antages, at de love og administrative bestemmelser i medlemsstaterne, som direkte eller indirekte fastsætter vilkårene for forbrugeraftaler, ikke indeholder urimelige kontraktvilkår; det forekommer derfor ikke nødvendigt at lade kontraktvilkår, der afspejler love eller bindende administrative bestemmelser samt bestemmelser i internationale konventioner, som medlemsstaterne eller Fællesskabet er part i, være underlagt bestemmelserne i dette direktiv; udtrykket »love og bindende administrative bestemmelser« omfatter ligeledes de regler, som ifølge lovgivningen gælder mellem de kontraherende parter, når der ikke er aftalt anden ordning[.]«

- 4 Dette direktivs artikel 1, stk. 2, fastsætter følgende:

»Kontraktvilkår, som afspejler love eller bindende administrative bestemmelser samt bestemmelser eller principper i internationale konventioner, som medlemsstaterne eller Fællesskabet er part i, bl.a. på transportområdet, er ikke underlagt dette direktivs bestemmelser.«

- 5 Nævnte direktivs artikel 6, stk. 1, foreskriver:

»Medlemsstaterne fastsætter, at urimelige kontraktvilkår i en aftale, som en erhvervsdrivende har indgået med en forbruger, i henhold til deres nationale lovgivning ikke binder forbrugeren, og at aftalen forbliver bindende for parterne på i øvrigt samme vilkår, hvis den kan opretholdes uden de urimelige kontraktvilkår.«

- 6 Samme direktivs artikel 7, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne sikrer, at der i forbrugernes og konkurrenternes interesse findes egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem forbrugere og en erhvervsdrivende, til ophør.«

- 7 Artikel 8b i direktiv 93/13 har følgende ordlyd:

»1. Medlemsstaterne fastsætter regler om sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelser af de nationale regler, der er vedtaget i medfør af dette direktiv, og træffer alle nødvendige foranstaltninger for at sikre, at de gennemføres. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelserne og have afskrækkende virkning.

2. Medlemsstaterne kan begrænse sådanne sanktioner til situationer, hvor kontraktvilkårene er udtrykkeligt defineret som urimelige under alle omstændigheder i national ret, eller hvor en sælger eller leverandør fortsat anvender kontraktvilkår, der er blevet anset for at være urimelige i en endelig afgørelse, der træffes i overensstemmelse med artikel 7, stk. 2.

[...]«

Nederlandsk ret

- 8 Artikel 237, stk. 1, i Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (den civile retsplejelov) i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen (herefter »den civile retsplejelov«), bestemmer, at den tabende part pålægges at betale sagsomkostningerne.

- 9 Denne lovs artikel 242 giver retten beføjelse til af egen drift at nedsætte størrelsen af de kontraktligt fastsatte omkostninger i forbindelse med retssagen.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 10 LdK lejede i sin egenskab af ejer og udlejer en parkeringsplads til BS.

- 11 I henhold til artikel 11.1 i den mellem LdK og BS indgåede lejeaftale skulle alle omkostninger afholdt af

udlejerer i forbindelse med opfyldelsen af kontrakten, herunder administrative omkostninger, samt alle retslige og udenretslige omkostninger bæres af lejerer, såfremt denne misligholdt en hvilken som helst bestemmelse i denne aftale eller i loven.

- 12 Efter BS' manglende betaling af lejen og flere påkrav anlagde LdK sag mod BS ved kantonrechter (retten i første instans, Nederlandene) med påstand om ophævelse af lejekontrakten, om udsættelse af BS fra den pågældende parkeringsplads og om, at denne tilpligtedes at betale et beløb på 482,50 EUR, inklusive udenretlige omkostninger, og en godtgørelse for brugen af parkeringspladsen indtil den faktiske udsættelse, samt om, at BS tilpligtedes at betale sagsomkostningerne i forbindelse med retssagen.
- 13 BS udeblev under retssagen.
- 14 Ved mellemdom af 23. april 2024 fastslog kantonrechter (retten i første instans), at lejekontraktens artikel 11.1 skulle kvalificeres som et urimeligt kontraktvilkår, for så vidt som den pålagde lejerer at betale udenretlige omkostninger. For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt lejerer skulle bære samtlige sagsomkostninger, lagde denne ret foreløbigt den samme kvalificering til grund, bl.a. med den begrundelse, at dette vilkår har til følge, at størrelsen af disse omkostninger kan overstige det beløb, der er fastsat i en national tabel, der fastsætter loftet for de sagsomkostninger, som den tabende part kan pålægges at betale i forbindelse med en retssag. Ifølge den forelæggende ret kan udlejerer på grundlag af lejekontraktens artikel 11.1 kræve, at lejerer betaler samtlige sagsomkostninger, herunder i tilfælde af forlig, der opstår efter forkyndelsen af stævningen, eller endog efter en dom, hvorved beløbet for de pågældende omkostninger er blevet nedsat. Det nævnte vilkår kan således medføre en kontraktlig skævhed mellem parterne i aftalen. Under disse omstændigheder fandt kantonrechter (retten i første instans) foreløbigt, at der ikke var anledning til at erstatte det i hovedsagen omhandlede kontraktvilkår med bestemmelserne i den civile retsplejelov om fordeling og fastsættelse af sagsomkostninger inden for rammerne af en civil retssag, eftersom en sådan erstatning ville fratage direktiv 93/13 dets afskrækkende virkning.
- 15 Ved en anden mellemdom af 16. juli 2024 forelagde kantonrechter (retten i første instans) Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol), som er den forelæggende ret, to præjudicielle spørgsmål vedrørende for det første den urimelige karakter af lejekontraktens artikel 11.1 og for det andet muligheden for, såfremt denne artikel 11.1 blev erklæret urimelig, at pålægge forbrugeren at betale sagsomkostningerne i henhold til artikel 237, stk. 1, i den civile retsplejelov, hvorefter den tabende part i retssagen tilpligtes at betale sagsomkostningerne.
- 16 Hvad angår det første spørgsmål kvalificerede den forelæggende ret lejeaftalens artikel 11.1 som et urimeligt kontraktvilkår, således at det ikke var bindende for forbrugeren, og fandt, at lejekontrakten ikke desto mindre kunne opretholdes uden dette vilkår.
- 17 Hvad angår det andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om forbrugeren i henhold til artikel 237, stk. 1, i den civile retsplejelov kan pålægges at betale sagsomkostningerne, såfremt vedkommende taber hovedsagen. Den forelæggende ret er af den opfattelse, at det fremgår af dom af 27. januar 2021, Dexia Nederland (C-229/19 og C-289/19, EU:C:2021:68), at i det tilfælde, hvor en kontrakt kan opretholdes uden det pågældende urimelige kontraktvilkår, kan den nationale ret ikke erstatte dette med en deklaratorisk bestemmelse i national ret, og ønsker oplyst, om artikel 237, stk. 1, i den civile retsplejelov kan kvalificeres som en sådan.
- 18 Den forelæggende ret har i denne henseende præciseret, at denne artikel 237, stk. 1, har en hybrid karakter. På den ene side kan denne bestemmelse kvalificeres som en »processuel regel«, eftersom den ikke har til formål at regulere kontraktforholdets ligevægt og alene er møntet på dommeren, som det påhviler at pålægge den part, der i det væsentlige har tabt sagen, at betale sagsomkostningerne. På den anden side kan den nævnte bestemmelse kvalificeres som en deklaratorisk bestemmelse i national ret, eftersom parterne i kontrakten kan fravige den ved kontraktlig aftale ved at fastsætte, at den part, der har tabt sagen, skal bære samtlige omkostninger i forbindelse med retssagen, herunder sagsomkostningerne, eller tværtimod ved at udelukke en sådan forpligtelse.
- 19 Det fremgår desuden i det væsentlige af forelæggelsesafgørelsen, at i det tilfælde, hvor de kontraherende parter har aftalt, at den tabende part skal bære samtlige omkostninger i forbindelse med retssagen, giver artikel 242, stk. 1, i den civile retsplejelov dommeren beføjelse til af egen drift at nedsætte beløbet.
- 20 Endelig ønsker den forelæggende ret oplyst, om det er foreneligt med formålet med direktiv 93/13 at anvende de nationale regler om, at den tabende part skal betale sagsomkostningerne. Ifølge den forelæggende ret kan den omstændighed, at det tillades den erhvervsdrivende at drage fordel af disse regler efter annullationen af det urimelige vilkår, nemlig fjerne den afskrækkende virkning, der tilstræbes med dette direktiv med hensyn til anvendelsen af sådanne vilkår, mens en manglende anvendelse af de nævnte regler kan udgøre en passende

sanktion.

- 21 På denne baggrund har Hoge Raad der Nederlanden (Nederlandenes øverste domstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 6, stk. 1, artikel 7, stk. 1, og artikel 8b i direktiv 93/13 fortolkes således, at de, såfremt sælgeren i en aftale anvender et urimeligt kontraktvilkår om sagsomkostningerne, og aftalen kan opretholdes, efter at dette vilkår er annulleret, er til hinder for, at forbrugeren, som taber en retssag, dømmes til at betale sælgerens sagsomkostninger i henhold til de nationale processuelle regler, som det urimelige kontraktvilkår om sagsomkostningerne fraveg til ulempe for forbrugeren?«

Om det præjudicielle spørgsmål

- 22 Indledningsvis bemærkes, at det fremgår af fast retspraksis, at det som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retsinstanser og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer Domstolen at give den nationale retsinstans et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra denne synsvinkel påhviler det Domstolen i givet fald at omformulere de spørgsmål, der forelægges den. Det tilkommer herved Domstolen af samtlige de oplysninger, der er fremlagt af den nationale retsinstans, navnlig af forelæggelsesafgørelsens præmisser, at udlede de EU-retlige elementer, som det under hensyn til tvistens genstand er nødvendigt at fortolke (jf. dom af 29.11.1978, Redmond, 83/78, EU:C:1978:214, præmis 26, og af 25.2.2025, Alphabet m.fl., C-233/23, EU:C:2025:110, præmis 33 og den deri nævnte retspraksis)
- 23 Hvad i det foreliggende tilfælde angår relevansen for afgørelsen af tvisten i hovedsagen af artikel 8b i direktiv 93/13, der er nævnt i det præjudicielle spørgsmål, bemærkes, at denne bestemmelse pålægger medlemsstaterne at fastsætte regler om sanktioner, der skal anvendes i tilfælde af overtrædelser af de nationale regler, der gennemfører dette direktiv. Tvisten i hovedsagen vedrører imidlertid ikke pålæggelse af en bøde eller en anden sanktion over for den pågældende erhvervsdrivende for en sådan overtrædelse, hvorfor artikel 8b i direktiv 93/13 ikke er relevant for løsningen af denne tvist.
- 24 Det skal således lægges til grund, at den forelæggende ret med sit spørgsmål nærmere bestemt ønsker oplyst, om artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13 skal fortolkes således, at når et kontraktvilkår, der pålægger forbrugeren at betale samtlige omkostninger i forbindelse med den retssag, der udspringer af dennes tilsidesættelse af en hvilken som helst af sine forpligtelser i henhold til en lejekontrakt eller loven, er blevet erklæret urimeligt og følgelig ugyldigt, idet denne kontrakt ikke desto mindre kan opretholdes uden dette vilkår, er disse bestemmelser til hinder for, at forbrugeren, der taber en retssag, pålægges at betale sagsomkostningerne i henhold til den nationale procesret, der regulerer fordelingen og fastsættelsen af sagsomkostningerne.
- 25 Det skal i denne henseende bemærkes, at artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13, og særligt det andet sætningsled, har til formål ikke at tilsidesætte samtlige aftaler, der indeholder urimelige vilkår, men at erstatte den formelle balance, som kontrakten indfører mellem medkontrahenternes rettigheder og forpligtelser, med en reel balance, der skal genindføre ligheden mellem parterne, i hvilken forbindelse det skal præciseres, at den omhandlede aftale principielt skal bestå, uden at der foretages andre ændringer end dem, der følger af tilsidesættelsen af de urimelige kontraktvilkår. Såfremt denne sidstnævnte betingelse er opfyldt, kan den omhandlede kontrakt i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 93/13 opretholdes, for så vidt som en sådan opretholdelse af kontrakten retligt set er mulig i overensstemmelse med reglerne i national ret, hvilket skal efterprøves ved en objektiv tilgang (dom af 8.12.2022, GUPFINGER Einrichtungsstudio, C-625/21, EU:C:2022:971, præmis 28 og den deri nævnte retspraksis).
- 26 Den undtagelsesvis mulighed for at erstatte kontraktvilkår, der er blevet tilsidesat som urimelige, med en deklaratorisk bestemmelse i national ret, er begrænset til situationer, hvor konstateringen af, at det urimelige vilkår er ugyldigt, ville forpligte retten til at tilsidesætte den pågældende aftale i det hele, hvilket ville have særligt skadelige virkninger for forbrugeren og dermed straffe denne (dom af 8.12.2022, GUPFINGER Einrichtungsstudio, C-625/21, EU:C:2022:971, præmis 29 og den deri nævnte retspraksis).
- 27 Det følger heraf, at når en kontrakt som i hovedsagen kan forblive i kraft efter ophævelsen af de urimelige kontraktvilkår, kan den nationale domstol ikke erstatte disse vilkår med en deklaratorisk bestemmelse i national ret (dom af 8.12.2022, GUPFINGER Einrichtungsstudio, C-625/21, EU:C:2022:971, præmis 30 og den deri nævnte retspraksis).
- 28 Når en aftale indeholder et urimeligt kontraktvilkår, har den omstændighed, at det ikke er muligt at erstatte det med en deklaratorisk bestemmelse i national ret, nemlig til formål at sikre virkeliggørelsen af det langsigtede

formål med artikel 7 i direktiv 93/13, som er at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår til ophør, idet den afskrækkende virkning af, at disse klausuler slet ikke bliver anvendt, bibeholdes. Arten og betydningen af den offentlige interesse, som den beskyttelse, der er sikret forbrugerne, hviler på, og i medfør af hvilken direktiv 93/13 pålægger medlemsstaterne at fastsætte egnede og effektive midler til at bringe anvendelsen af urimelige kontraktvilkår til ophør, begrundet en sådan konsekvens. En erhvervsdrivende, der har brudt den kontraktmæssige ligevægt ved at pålægge et urimeligt vilkår, kan derfor ikke påberåbe sig denne balance for at undgå konsekvenserne af, at dette vilkår erklæres ugyldigt (jf. i denne retning dom af 8.12.2022, GUPFINGER Einrichtungsstudio, C-625/21, EU:C:2022:971, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).

- 29 Det følger heraf, at en erhvervsdrivende, som har pålagt en forbruger et kontraktvilkår, som den nationale retsinstans har erklæret urimeligt og dermed ugyldigt, når kontrakten kan videreføres uden dette vilkår, ikke kan gøre krav på den lovbestemte godtgørelse, der foreskrives i en deklaratorisk bestemmelse i national ret, som ville have fundet anvendelse, hvis det nævnte vilkår ikke havde eksisteret (dom af 8.12.2022, GUPFINGER Einrichtungsstudio, C-625/21, EU:C:2022:971, præmis 31 og den deri nævnte retspraksis).
- 30 Hvad angår spørgsmålet om, hvilke bestemmelser i national ret der skal anses for deklaratoriske, fremgår det af retspraksis, at der er tale om de bestemmelser, der uden videre finder anvendelse i mangel af en anden ordning mellem parterne herom (jf. i denne retning dom af 21.12.2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, præmis 30 og 36), og som har til formål at afspejle den ligevægt, som den nationale lovgiver ønskede at indføre mellem parternes samlede rettigheder og forpligtelser for visse kontrakter i de tilfælde, hvor parterne enten ikke har givet afkald på anvendelse af en standardforskrift, der er fastsat af den nationale lovgiver for de pågældende aftaler, eller udtrykkeligt har valgt, at en regel, der er indført af den nationale lovgiver i denne henseende, skal finde anvendelse (dom af 3.10.2019, Dziubak, C-260/18, EU:C:2019:819, præmis 60, og af 27.4.2023, AxFina Hungary, C-705/21, EU:C:2023:352, præmis 54).
- 31 I det foreliggende tilfælde ønsker den forelæggende ret oplyst, om de nationale retsregler om fordeling og fastsættelse af sagsomkostninger, såsom artikel 237, stk. 1, i den civile retsplejelov, og de regler, der indfører et loft over disse sagsomkostninger, kan kvalificeres som deklaratoriske som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i foregående præmis.
- 32 Selv om det i sidste ende tilkommer den forelæggende ret, som er enekompetent til at bedømme de faktiske omstændigheder i hovedsagen og til at fortolke den nationale lovgivning, at afgøre, om en sådan bestemmelse kan kvalificeres som en »deklaratorisk bestemmelse i national ret«, er Domstolen, hvis opgave det er at give den forelæggende ret et fyldestgørende svar, dog kompetent til på grundlag af det i hovedsagen oplyste samt de for Domstolen indgivne skriftlige indlæg at vejlede den nævnte ret på en sådan måde, at denne kan træffe sin afgørelse (jf. i denne retning dom af 7.9.2022, Cilevičs m.fl., C-391/20, EU:C:2022:638, præmis 72 og 73 samt den deri nævnte retspraksis).
- 33 I det foreliggende tilfælde fremgår det af forelæggelsesafgørelsen, at artikel 237, stk. 1, i den civile retsplejelov ikke regulerer forholdet mellem parterne i en kontrakt og heller ikke afspejler den balance, som den nationale lovgiver har ønsket at indføre mellem samtlige rettigheder og forpligtelser for parterne i visse kontrakter, men alene henvender sig til den nationale domstol, der skal træffe afgørelse om fordelingen af sagsomkostningerne inden for rammerne af en retssag.
- 34 Det fremgår ligeledes af denne afgørelse, at de nationale retter på området for fastsættelse af sagsomkostninger anvender en »likvidationssats«, som begrænser størrelsen af det advokatsalær, som den tabende part kan pålægges at betale, idet dette beløb således kan være lavere end det, som den vindende part har aftalt med sin advokat.
- 35 Det fremgår i øvrigt af den nævnte afgørelse, at artikel 242, stk. 1, i den civile retsplejelov giver retten beføjelse til af egen drift at nedsætte størrelsen af de kontraktligt fastsatte omkostninger i forbindelse med retssagen.
- 36 Selv om den forelæggende ret har påpeget, at de kontraherende parter kan fravige reglen i artikel 237, stk. 1, i den civile retsplejelov, forholder det sig ikke desto mindre således – som det i det væsentlige fremgår af de sagsakter, som Domstolen råder over – at når et vilkår, der indeholder en sådan fravigelse, erklæres urimeligt og derefter annulleres, vil anvendelsen af denne bestemmelse medføre, at den nationale rets kompetence til at træffe afgørelse om fordelingen og fastsættelsen af sagsomkostningerne genoprettes, idet det loft for advokatsalærer, der er fastsat i likvidationssatsen, anvendes.
- 37 Et sådant resultat synes at være i overensstemmelse med Domstolens praksis, hvorefter et kontraktvilkår, der er erklæret urimeligt, således principielt skal anses for aldrig at have eksisteret, hvorfor det ikke kan have nogen virkning over for forbrugeren, og en retslig konstatering af, at et sådant vilkår er urimeligt, følger principielt

skal have den virkning, at den retlige og faktiske situation, som forbrugeren ville have befundet sig i uden det nævnte vilkår, genoprettes (jf. i denne retning dom af 13.3.2025, Banco Santander, C-230/24, EU:C:2025:177, præmis 29, og af 30.4.2025, AxFina Hungary (Opretholdelse af aftalen), C-630/23, EU:C:2025:302, præmis 45).

- 38 Med forbehold for den efterprøvelse, som det påhviler den forelæggende ret at foretage, fremgår det således, at artikel 237, stk. 1, i den civile retsplejelov og reglerne vedrørende den nævnte sats ikke er deklatoriske bestemmelser i national ret som omhandlet i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 30, for så vidt som de ikke har til formål at afspejle en ligevægt, som den nationale lovgiver ønskede at indføre mellem parternes samlede rettigheder og forpligtelser i en kontrakt.
- 39 Det skal derfor konkluderes, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, som fortolket i den retspraksis, der er nævnt i denne doms præmis 25-30, skal fortolkes således, at de ikke er til hinder for, at den nationale domstol anvender en national lovgivning om fordeling og fastsættelse af sagsomkostninger.
- 40 Når dette er sagt, skal det ligeledes bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at fordelingen af sagsomkostningerne i forbindelse med en sag ved de nationale retsinstanser henhører under medlemsstaternes procesautonomi, med forbehold for iagttagelsen af ækvivalensprincippet og effektivitetsprincippet (dom af 27.11.2025, Gryczara, C-746/24, EU:C:2025:925, præmis 46, og af 22.1.2026, Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, præmis 76 og den deri nævnte retspraksis).
- 41 Hvad angår ækvivalensprincippet er det tilstrækkeligt at bemærke, at intet i de sagsakter, som Domstolen råder over, kan rejse tvivl om, hvorvidt de nationale bestemmelser om fordeling og fastsættelse af sagsomkostninger er forenelige med dette princip.
- 42 Hvad angår effektivitetsprincippet har Domstolen gentagne gange fastslået, at selv om dette princip generelt ikke er til hinder for, at forbrugeren bærer visse sagsomkostninger, når den pågældende anlægger sag med påstand om, at det fastslås, at et kontraktvilkår er urimeligt, skal det ligeledes bemærkes, at direktiv 93/13 giver forbrugeren en ret til at anlægge sag for en domstol med påstand om, at det fastslås, at et kontraktvilkår er urimeligt, og at dette vilkår ikke finder anvendelse, og denne rets effektivitet skal opretholdes. Ordningen for fordeling af sagsomkostningerne i en sådan sag må derfor ikke afholde forbrugeren fra at udøve denne ret (dom af 27.11.2025, Gryczara, C-746/24, EU:C:2025:925, præmis 48, og af 22.1.2026, Herchoski, C-902/24, EU:C:2026:42, præmis 78 og den deri nævnte retspraksis).
- 43 Domstolen har navnlig præciseret, at processuelle bestemmelser, som indebærer for høje udgifter for forbrugeren, kan medføre, at denne afholder sig fra at føre en retssag i betragtning af de omkostninger, som en retssag ville medføre i forhold til den anfægtede gælds størrelse, eller effektivt at intervenere til forsvar for sine rettigheder ved den retsinstans, som den erhvervsdrivende har anlagt sit søgsmål ved (dom af 7.4.2022, Caixabank, C-385/20, EU:C:2022:278, præmis 54).
- 44 I det foreliggende tilfælde fastsætter den nationale lovgivning, der regulerer fordelingen og fastsættelsen af sagsomkostningerne, med henblik på at sikre retten til adgang til domstolsprøvelse dels en sats, der fastsætter et loft over de sagsomkostninger, der kan pålægges den tabende part, dels en rets kompetence til af egen drift at reducere sagsomkostningerne. Med forbehold for den efterprøvelse, som det tilkommer den forelæggende ret at foretage, fremgår det således, at denne lovgivning gør det muligt for den nationale ret at undgå, at forbrugeren pålægges for høje sagsomkostninger, som kan afholde vedkommende fra at anlægge sag eller forsvare sig, under overholdelse af effektivitetsprincippet.
- 45 For så vidt som den forelæggende ret ligeledes ønsker oplyst, om den nationale lovgivning om fordeling og fastsættelse af sagsomkostninger er forenelig med formålet med direktiv 93/13 om at afskrække erhvervsdrivende fra at anvende urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, skal det fastslås, at denne lovgivning ikke kan bringe virkeliggørelsen af dette formål i fare, eftersom den erhvervsdrivende i henhold til denne lovgivning ikke – ifølge forelæggelsesafgørelsen – opnår godtgørelse af alle de omkostninger i forbindelse med retssagen, som vedkommende har afholdt, i modsætning til hvad der var fastsat i det kontraktvilkår, der er erklæret urimeligt, men kun en del heraf, inden for det loft, der er fastsat i »likvidationssatsen«, og i givet fald efter at dommeren af egen drift har justeret det pågældende beløb.
- 46 Henset til ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i direktiv 93/13, sammenholdt med effektivitetsprincippet, skal fortolkes således, at når et kontraktvilkår, der pålægger forbrugeren at betale samtlige omkostninger i forbindelse med den retssag, der udspringer af dennes tilsidesættelse af en hvilken som helst af sine forpligtelser i henhold til en lejekontrakt eller loven, er blevet erklæret urimeligt og følgelig ugyldigt, idet denne kontrakt ikke desto mindre kan opretholdes uden dette vilkår, er disse bestemmelser ikke til hinder for, at forbrugeren, der taber en retssag, pålægges at betale

sagsomkostningerne i henhold til den nationale procesret, der regulerer fordelingen og fastsættelsen af sagsomkostningerne.

Sagsomkostninger

- 47 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Niende Afdeling) for ret:

Artikel 6, stk. 1, og artikel 7, stk. 1, i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/2161 af 27. november 2019, sammenholdt med effektivitetsprincippet,

skal fortolkes således, at

når et kontraktvilkår, der pålægger forbrugeren at betale samtlige omkostninger i forbindelse med den retssag, der udspringer af dennes tilsidesættelse af en hvilken som helst af sine forpligtelser i henhold til en lejekontrakt eller loven, er blevet erklæret urimeligt og følgelig ugyldigt, idet denne kontrakt ikke desto mindre kan opretholdes uden dette vilkår, er disse bestemmelser ikke til hinder for, at forbrugeren, der taber en retssag, pålægges at betale sagsomkostningerne i henhold til den nationale procesret, der regulerer fordelingen og fastsættelsen af sagsomkostningerne.

Underskrifter

* Processprog: nederlandsk.